

A MI SZINHÁZUNK

2.

A PÓRULJÁRT KISÉRTET

Vígjáték 1 felvonásban

ÁTDOLGOZTA:
SZARVAS DÉNES

SZALÉZI MŰVEK

A PÓRULJÁRT KISÉRTET

A MI SZÍNHÁZUNK

2.

A PÓRULJÁRT KISÉRTET

VIGJÁTÉK I FELVONÁSBAN

ÁTDOLGOZTA: SZARVAS DÉNES

MÁSODIK KIADÁS

SZALÉZI MŰVEK

S Z E M É L Y E K :

SÜMEGI BÉLA, földbirtokos
TIBOR, a fia
KEMÉNY PÉTER, Sümegi barátja
JÁNOS, szolga
HALKAY TEODOR } nevelők
SZÁJAS FRIDOLIN }

Történik; ma. Szin: úriszoba Sümegi házában.

**A Magyar Királyi Belügyminisztérium 109.000/1932 számú
rendelete alapján az előadás jogát fenntartjuk.**

**Az előadási jog
a kiadónál (Szalézi Művek, Rákospalota) is megszerezhető.**

1. JELENET

Sümegei, Kemény.

KEMÉNY *(szemben ül Sümegeivel, egy megkezdett beszélgetést folytat)*: Bizony, öregem, a lóverseny az nagyon szeszélyes szerencsejáték. Ott csak két dolgot lehet csinálni: veszíteni vagy nyeríteni. *(Sümegei nevet.)* Hát nálatok mi újság?

SÜMEGEI: Semmi különös. Pedagógiai problémáim vannak. A marháim mellé keresek egy ügyes bérest, a fiam mellé pedig egy ügyes nevelőt.

KEMÉNY: Vigyázz, nehogy összecseréld őket.

SÜMEGEI: Hogy-hogy?

KEMÉNY: Nehogy a nevelő értsen a marhákhoz és a béres a gyerekekhez. Már hallottunk ilyet. No és van már jelentkező?

SÜMEGEI: Béres még nincs, de nevelő már kettő is jelentkezett.

KEMÉNY: No hisz akkor nincs baj. Egyiket vedd fel a gyerek, másikat meg a marhák mellé.

SÜMEGEI: Te könnyen tréfálsz, de én komoly dilemma előtt állok. Tibi most kezd gimnáziumba járni és én sajnos nem foglalkozhatom vele annyit, amennyit kéne. Ezért határoztam el, hogy nevelőt veszek mellé. Hirdetést tettem közzé az újságban és válaszoltak is rá ketten. Az egyik valami Halkay Teodor...

KEMÉNY: Ismerem.

SÜMEGEI: Tényleg? Honnan?

KEMÉNY: Sokáig volt Szabóéknál. A két fiút készítette elő magánvizsgára.

SÜMEGI: No és milyen ember?

KEMÉNY: Hát hogy is mondjam... mint aféle tudós ember, kicsit bozgas. Roppant félénk és rettenetesen szórakozott. Az ember nem is hinné, mennyi érték van benne.

SÜMEGI: Szórakozott?

KEMÉNY: Nagyon. Egyszer negyedóraig állt a lábamon és mikor kihúztam alóla, azt hitte, földrengés van.

SÜMEGI (*nevet*): Na, ez nem valami biztató. Pont Tibinek való egy ilyen jámbor nevelő.

KEMÉNY: Viszont remekül tanít és abszolút megbízható, becsületes ember. És ki a másik?

SÜMEGI: Az meg valami Szájas Fridolin...

KEMÉNY: Azt is ismerem.

SÜMEGI: Mi az, hát te mindenkit ismersz?

KEMÉNY: Mindenkit nem, de ezt a Fridolint véletlenül nagyon jól ismerem. T. i. valaha osztálytársak voltunk.

SÜMEGI: De hisz ez nagyszerű. És róla mit tudsz?

KEMÉNY: Hát, ha azóta meg nem változott, akkor csak azt mondhatom róla, hogy pontosan Halkay ellentéte.

SÜMEGI: Vagyis...

KEMÉNY: Vagyis roppant talpraesett, jó svádájú ember, akinek azonban a tudása fordított arányban áll a szájával. A szája ugyanis igen nagy.

SÜMEGI: A tudása pedig igen kicsi.

KEMÉNY: Lehet, hogy azóta megváltozott, de akkor így állt a dolog. A legjobb tornász volt az iskolában, de mikor a tanár felszólította, hogy mondjon egy ikes ígét, hosszas töprengés után azt felelte, hogy ladik.

SÜMEGI (*nevet*): Szóval melyiket ajánlod a kettő közül?

KEMÉNY: Egyiket se. Hogyne, hogy aztán engem átkozz! *(Feláll.)* Nézd meg mind a kettőt és azt válaszd, amelyik jobban megfelel az izlésednek.

SÜMEGI *(szintén feláll)*: Én is így döntöttem, sőt már írtam is nekik. Minden pillanatban itt lehetnek. Nem várod meg őket?

KEMÉNY: Sajnos, nincs időm. Szervusz, Béla. Mondd meg nekik, hogy üdvözlöm őket.

SÜMEGI: Megmondom. És köszönöm az információt. Legalább tudom, mihez tartsam magam. *(Az ajtóhoz kíséri Keményt.)* Mikor jössz át legközelebb?

KEMÉNY: Majd a jövő héten. És ne feledd el, amit mondtam. Amelyik nem felel meg a gyerek mellett, azt alkalmazd a marháknál. *(El.)*

2. JELENET

Sümege, János, Halkay.

JÁNOS *(ajtóból)*: Egy úr óhajt nagyságos urammal beszélni.

SÜMEGI: Vezesd be, János! *(János beengedi maga előtt Halkayt.)* Tessék, uram, tessék beljebb fáradni!

HALKAY *lehetetlen öltözetben: szoros, szűk nadrág, fehér kesztyű, kemény kalap, hóna alatt esernyő, mindkét kezében egy-egy táská. Megáll a küszöbön, merev testtartással.*

SÜMEGI: Tessék, uram! Tessék bátran!

HALKAY *előbbre jön, de nem szól.*

SÜMEGI: Érezze magát otthonosan, uram! Foglaljon helyet!

HALKAY *szó nélkül leül a legközelebbi székre, de ugyanolyan merev testtartással.*

SÜMEGI: Ide a közelembe, uram! Hozta Isten!

HALKAY *(hirtelen fölugrik, a másik székre ül.)*: Oh... bocsánat... olyan zavarodott vagyok!... Oh... bocsánat...

SÜMEGI: De kérem, tegye le a táskáit, ernyőjét, kalapját! Helyezkedjen kényelembe! *(el akarja venni tőle a táskákat.)*

HALKAY: Oh, uram, hova gondol? Nem, nem! Azt nem engedhetem!

SÜMEGI: Nos jó, hát nem erőltetem! De kihez van szerencsém, ha szabad kérdezniem?

HALKAY: Oh kérem, részemről a szerencse... a szerencse... izé... kérem... *(közben névjegyét akarja elővenni a zsebéből, de mert kezei tele vannak, nem bírja.)*

SÜMEGI: De kérem, uram, rakja le bátran a táskáit! *(segíteni akar neki.)*

HALKAY: Oh, uram, hová gondol? Nem, nem! Azt nem engedhetem! *(a jobb kezében szorongatott táskát a térdére teszi, de miközben előkotorássa névjegyét, a táska leesik Sümegi lábára.)*

SÜMEGI: Hűj! A tyúkszemem!

HALKAY: Oh uram, ezer bocsánat! Igazán... izé... véletlenségből... *(átadja névjegyét.)*

SÜMEGI: No, végre! Tehát Halkay Teodor nevelő úrhoz van szerencsém.

HALKAY: Oh uram, igenis, bocsánat, valóban, izé...

SÜMEGI: Ön tehát fiam mellé nevelőnek ajánlkozik.

HALKAY: Igenis, kérem... hacsak... izé... az állás máris be... *(megint kezébe veszi a táskát.)*

SÜMEGI: Még nincs. Dehogy is van! Sőt, ha megengedi, mindjárt be is mutatom a fiamat önnek.

HALKAY: Oh uram, hová gondol? Vagyis, izé... Majd inkább én... Mivelhogy...

SÜMEGI *(félre)*: Nagyon furcsa ember, az igaz! Mintha világéletében kolostorban élt volna. Hogyan fogja ez az én eleven fiamat kordában tartani? *(hangosan.)* Nekem nem egy-két napra kellene a nevelő, hanem nyolc-tíz évre. Képes volna ön az elemitől végig a gimnáziumon tanítani a gyereket?

HALKAY; Oh hogyste, kérem... nagyon szívesen,
mert habár... de mégis... tudniillik...

SÜMEGI: Hogyan mondja?

HALKAY: Ugyanis, kérem szépen... természetesen...
izé...

SÜMEGI: No, hála Istennek! Tehát elvállalja! És mik
volnának a föltételei? Előrebocsátom, hogy ná-
lunk teljes ellátásban részesülne: kap lakást, élel-
mezést, sőt fel is öltöztetem...

HALKAY: Köszönöm, uram! Oh, hová gondol? Min-
dig magam szoktam öltözködni!

SÜMEGI: No, hisz' nem is úgy értettem! Hanem,
hogy ruházattal is ellátom. Most csak arra nézve
nyilatkozzon, hogy mennyi fizetést igényel?

HALKAY: Oh, uram! Amennyi önnek tetszik!

SÜMEGI: De mégis! Hátha én keveset találok igérni?

HALKAY: Oh kérem, azt teljesen önre bízom!

SÜMEGI: Hm! Hát mondjuk: havi 40 pengő. Elég lesz?

HALKAY: Oh kérem, uram! Hová gondol? A fele
is elég!

SÜMEGI: Amint látom, nevelő úr túlszerény.

HALKAY: Oh, uram, hová gondol? Szó sincs róla...
izé...

SÜMEGI: Na hiszen erre nézve majd megegyezünk!
De mielőtt véglegesen döntenék, még egy kartársát
is meg kell várnom, aki szintén pályázott az állásra.

HALKAY: Akkor talán én el is mennék...

SÜMEGI: Mért menne el? Aki kettőjük közül job-
ban megfelel...

HALKAY: Oh persze, természetesen...

SÜMEGI: Most tehát bemutatom fiamat. (*Csenget.
János belép.*) Küldd ide Tibit!

JÁNOS: Igenis, nagyságos uram! (*el.*)

SÜMEGI; Egyébként őszintén bevallom, hogy ön tet-
szik nekem, noha kissé... dehát az nem volna
baj. Persze izé...

HALKAY: Izé... persze...

3. JELENET

Előbbiek, Tibor.

TIBOR (*szeleburdi, eleven fiú, föltett sapkával beront.*)

Mi tetszik, apuskám?

SÜMEGI: Bemutatom neked Halkay nevelő urat...

HALKAY *túludvariasan fölugrik, közben leejti kalapját, utána kap és leejti táskáját, ernyőjét.*

SÜMEGI: De kérem, uram, maradjon csak nyugodtan ülve. (*Tiborhoz.*) Halkay úr nevelőül ajánlkozik hozzád.

TIBOR: Jaj de jó lesz! Pompás!

SÜMEGI: Örülsz-e, fiam?

TIBOR: Hogyne örülnék, apuskám! Halkay úr olyan szelídnek látszik! (*Halkayhoz.*) Úgye, majd enged sokat játszani? És jó messzire elvisz sétálni?

SÜMEGI: De Tibi, hogy beszélhetsz ilyeneket?

HALKAY: Oh kérem, persze... természetesen... oh hová gondol? Persze... gyakran... de nem nagyon messzire!

TIBOR: Persze, hogy nem nagyon messzire, legfeljebb 15—20 kilométernyire.

SÜMEGI: Bolondokat beszélsz össze, fiam! (*Halkayhoz.*) Kérem, ne is hallgasson rá!

HALKAY (*Tiborhoz*): Oh kérem, tetszik tudni, persze, naponta 15—20 kilométer... nagyon szívesen... de becses engedelmével... izé... óriási tyúkszemem van, ami egyre nől-nől, ahelyett, hogy apadna... és persze... izé... akaratom ellenére borzasztóan kínoz... eszerint tehát... becses engedelmével...

TIBOR (*huncutul utánozza*): No persze, becses engedelmével, ezen a bajon könnyű segíteni. Egy jó éles kés, egy még jobb vágás és a tyúkszem kint van.

HALKAY (*utánozza a mozdulatot*): Oh kérem, persze... értem... egy jó vágás és a tyúkszem kint van!

SÜMEGI: Ugyan, kérem, nevelő úr, ne hallgassa meg a fiam ostoba fecsegéseit! Az a fő, hogy jól tanuljon, a séták igazán mellékesek. De tessék talán néhány kérdést intézni fiamhoz, hogy lássa, mit tud, hogy hol kell kezdenie a tanítást.

TIBOR: De gyorsan, mert játszani akarok!

SÜMEGI: Ejnye, te haszontalan! Hogy mersz így beszélni?

HALKAY (*kinlódva*): Hol is kezdjem csak? Mit is kérdezzek tőle legelőször? (*Tiborhoz félénken.*)
Hányadikba jár most?

TIBOR: A negyedik elemibe.

HALKAY: Oh kérem, nagyszerű! Köszönöm. Igazán pompásan felel! Kérem, most már el is mehet játszani.

TIBOR (*ugrándozva el*): Éljen az új nevelő úr!

4. JELENET

Előbbiek, János, Szájas.

JÁNOS (*belép*): Egy úr keresi nagyságos uramat.

SÜMEGI: Alighanem a másik pályázó! Említettem már önnek, kedves Halkay úr, hogy önön kívül még egy másik úr is ajánlkozik fiam mellé...

HALKAY: Oh kérem... persze... természetesen...

SÜMEGI: Ha tehát akarja, végighallgathatja beszélgetésünket, vagy átmehet a másik szobába, ahogy tetszik.

HALKAY: Oh kérem... inkább maradok...

SÜMEGI: Mert szobája készen van. Ha tehát vissza akar vonulni...

HALKAY: Oh kérem, én sohasem vonulok vissza...

SÜMEGI: De ha netalán mosakodni, fésülködni akar...
Hiszen messze útról jött!

HALKAY: Oh, kérem, én sohasem szoktam mosakodni, fésülködni... (*hirtelen észbe kap, zavarodottan tipeg-topog.*) Akarom mondani, izé...

SÜMEGI: Nem szokott?! (*Jánoshoz.*) Vezesd be azt az urat! (*János el. Halkay utána minden cók-mókjával, az ajtóban összeütközik Szájassal, aztán állva marad.*)

SZÁJAS: Pardon! Alászolgája! Van szerencsém!

SÜMEGI (*eléje megy*): Jó napot, uram! Ön bizonyára...

SZÁJAS: Szájas vagyok, a Fridolin, aki kedves fia mellé nevelőül ajánlkozik. Nemde...?

SÜMEGI: Sümegi Béla vagyok.

SZÁJAS: Van szerencsém, uram! (*meghajlik.*) Ez pedig (*Halkayra mutat*) bizonyára az Ön fia...

SÜMEGI: Oh, dehogy kérem! Ez...

SZÁJAS (*visszalöki Halkayt*): Na persze, mindjárt gondoltam, hogy semmi köze a nagyságos úrhoz! (*Halkay leejti bőröndjeit.*)

SÜMEGI: Térjünk a tárgyra, uram! Ön tehát nevelőnek ajánlkozik fiam mellé?

SZÁJAS: Úgy van, uram és nagyon örülnék, ha kedves fiából olyan embert nevelhetnék, mint amilyen a jövődöbeli mestere! (*mellére üt.*)

SÜMEGI: Ami azt illeti, sok jót hallottam Önről.

SZÁJAS: Azt elhiszem, Uram! Országszerte ismernek engem, mint a legkitünőbb tanítót, mint utólérhetetlen nevelőt. Ahogy én nevelek, nem nevel úgy senki. Most is már előre magammal hoztam a szükséges tankönyveket, amelyek közül többet én írtam! Poggyászsomat lent hagytam a portásnál... De kérem, hol van a kedves fia? Szeretnék mielőbb megismerkedni vele! (*leül.*)

SÜMEGI: Rögtön itt lesz. (*magában.*) Teringettét! Ez aztán a fesztelen ember! Péter barátom valóban jól jellemezte!

SZÁJAS: Ugye megengedi, hogy leüljek? Nagyon fáradt vagyok! Hogy mitől? Azt is elmondom mindjárt!

SÜMEGI: Oh, csak tessék! Igazán kíváncsi vagyok rá! (*állva hallgatja, Halkay is áll.*)

SZÁJAS: Tetszik tudni, úgy áll a dolog, hogy amint leszálltam a vonatról, menten körülfogott egy csomó gyanús külsejű naplopó csavargó. Mindegyik a poggyászsom után kapkodott...

SÜMEGI: Ez a rendes szokásuk.

SZÁJAS: Rossz szokás, mondhatom! Képzelve, uram, abban van hosszú évek fáradozásának gyümölcse, országosan elismert lángelmém szellemi terméke, sőt majdnem azt mondhatnám, hogy agyvelőm ereinek csörgedező vére! Nem, nem! Poggyászsomat még akkor sem adnám másnak a kezébe, ha két mázsát nyomna és az a veszély fenyegetne, hogy megszakadok alatta. Inkább nyomjon agyon a saját tudományom súlya, semhogy ilyen óriási kincstől megfossszanak. Nem, nem! Erélyesen rájuk ripakodtam: *(feláll, Halkayhoz.)* Takarodjatok! Nem adom! Csak azért sem! *(Halkay ijedten nézi.)* Ám ők tovább erőszakoskodtak. Oh, ez az ostoba csöcselék, amelynek soha sincs elegendő vágott dohánya! Újra rájuk rivalltam! *(Halkayhoz.)* Ripőkök! Tudjátok-e, mi rejlik a poggyászsomban? Nem! Tudjátok-e, mit jelent egy ilyen nagy tudóst, mint én, megfosztani bőröndjeitől, amelyekbe szíve kincsét rejtette? Nem! Tisztuljatok tehát előlem! Eme ékes szónoklat után folytatni akartam útamat, de a gyülelés népség körülözönlött és kiráncigálták kezemből a táskákat. Csakhogy én nem hagytam ám magamat! *(Halkayhoz.)* Alávaló zsványok! Gyáva csirkefogók! — kiáltottam. — Vissza a bőröndjeimet! Ez sohasem lesz a tietek! Nem, nem, soha! *(nekiugrik Halkaynak, kirángatja kezéből a bőröndöket, Halkay a földre zuhan.)* Ez az enyém! *(kifelé hátrál.)*

HALKAY: Szent Ég! A táskáim! *(föltápáskodik, Szájas után megy.)*

SZÁJAS *(lába elé dobja a bőröndöket.)* Aztán futva

menekültem előlük. Egészen idáig rohantam egyfolytában. Ezért vagyok most oly igen fáradt.
SÜMEGI: Szó ami szó, uram, ennek fele se tréfa!
(*Tibor beugrik.*) No, de itt a fiam!
SZÁJAS: Nagyon derék gyerek! Pompás fiú!

5. JELENET

Előbbiek, Tibor.

SÜMEGI: Jer közelebb, Tibi! Itt a nevelő úr!
TIBOR: A... nevelő úr? ... Hát nem az a másik az?
SÜMEGI: Az ám! Egészen elfelejtettem megmagyarázni a dolgot Szájas úrnak!
SZÁJAS: Oh kérem, csupa fül vagyok!
SÜMEGI (*bemutatja egymásnak a két nevelőt; azok bókolnak.*) Mivel ketten pályáztak a hirdetett állásra, én tehát mind a kettőjüket meghívtam, hogy néhány napig itt tartsam és kipróbáljam önöket. Természetesen azt választom majd, amelyikük jobban megfelel. Nemde megértik eljárásomat és nem veszik zokon?
SZÁJAS: Oh kérem, nagyon helyes! (*Tiborhoz.*) Tehát magácska az úrfi, akit nevelni fogok? Pompás! Igazán örülök! Hány éves? Hogy hívják? Hányadikba jár? Hol tanult eddig? Milyen tanönyveket használt? Ki volt a tanítója ezelőtt? Szeret tanulni? Hát játszani?
SÜMEGI: Ejha! Ez aztán a kérdések özöne!
TIBOR: Jujujuj! De zúg a fejem!
HALKAY: Hallatlan! Ennyi kérdés egy szuszra!
TIBOR: Egyenkint tegye fel a kérdéseket, mert másképpen nem tudok felelni.
SÜMEGI: De, Tibi! Hogy' beszélsz a nevelő úrral?
TIBOR: Bocsáss meg, apukám, de igazán...
SZÁJAS: Majdnem igaza van szegénykének. De hát nem tehetek róla, ez a szokásom. Ez tudniillik az én sajátságos módszerem. Ez az ész tornagyakor-

lata. Mindig tíz-tizenkét kérdést adok fel egyszerre; az a legény aztán a csárdában, aki mind-egyikre megfelel! Sajnos, a legtöbben még egyre sem tudnak felelni.

SÜMEGI: Nem is csoda!

TIBOR: Vannak tyúkszemei, nevelő úr?

SZÁJAS: Már hogyan volnának! Persze, hogy vannak!

TIBOR (*szomorúan*): Oh! Kár!

SZÁJAS: Azaz, hogy akarom mondani, nincsenek!

TIBOR (*tapsol*): Éljen! Nagyszerű! Ön tetszik nekem, nevelő úr! Én ugyanis...

SÜMEGI: Elhallgatsz rögtön, Tibi?! Te neveletlen gyerek!

TIBOR (*folytatja*): ...olyan nevelőt akarok, aki jó messzire elvisz sétálni.

SZÁJAS: Legyen nyugodt, én épen olyan nevelő vagyok, mert azt tartom, hogy az ész tornagyakorlata mellett okvetlenül szükséges a test tornagyakorlatozása is. Ez világos, hiszen már a régi rómaiak megírták: mens sana in corpore sano. Az ész tornája az egyszerre feladott kérdések zápora, a talányok, rébuszok és fejtörők; a testé pedig jó hosszú séták.

SÜMEGI: Ejha!

SZÁJAS: Igen, uram, ez így van!

TIBOR: Éljen az új nevelő úr!

JÁNOS *bejön, étkezéshez terít.*

SZÁJAS: Kérem, ez az én sajátos egyéni módszerem. Séták a völgyben, séták a hegyen, kirándulás a tengerre, a pincébe... akarom mondani: a szőlőbe. Vagyis: az ész tornája meg a test tornája...

SÜMEGI: Jó-jó! Most hát mind a ketten itt maradnak s néhány napig a fiam természetét tanulmányozzák! Majd aztán elválnak, ki felel meg jobban.

SZÁJAS: Per omnes albas! Helyes!

SÜMEGI: Mit mond, kérem?

SZÁJAS: Azt mondtam: per omnes albas, vagyis?
(*Tiborhoz.*) Fordítsa le hamar!

TIBOR: Peronon az alma.

SZÁJAS: Nagyszerű! Pompás!

SÜMEGI: Most pedig megvacsorázunk és aludni térünk! Még pedig Halkay úr itt alszik e szobában, ha nincs kifogása ellene.

HALKAY: Oh kérem, nekem soha sincs kifogásom!

SZÁJAS: Addig is, míg a vacsora megkezdődik, megmutatom a tankönyveimet. Ezeket kizárólag én használom. Kérem a poggyászsomat!

JÁNOS (*beviszi*): Tessék, nevelő úr!

SZÁJAS (*könyveket szed ki a bőröndből*): Ez itt a legkitünőbb német nyelvtan. Én magam írtam. Ez pedig a Hold földrajza. Ezt is magam írtam, a saját tapasztalataim és kutatásaim alapján.

SÜMEGI: Micsoda? Hogy lehet az?

TIBOR: Hagyd csak, apuskám! Azt a nevelő úr tudja a legjobban (*nevetve megöleli Szájast, aztán Halkayt, aki kezében csomagokkal, ernyővel viszonozza az ölelést.*)

SZÁJAS: Aztán itt van Fajankó története és Bolond Istók bölcsészeti műve, Jelki András kalandjai, A sorsjáték tankönyve, Szegedi szakácskönyv s végül Robinson Cruzoé.

SÜMEGI: Borzasztóan okos és művelt ember! (*El.*)

TIBOR (*ölelés közben lenyomja a székbe Halkayt, aki épen a Szájas cilinderére esik.*) Oh! Oh! Baj történt!

SZÁJAS: Jaj a kalapom! Vége a kalapomnak! A kakas csipje meg! (*kergeti Halkayt az asztal körül, de nem tudja megfogni.*)

SÜMEGI (*belép*): Amint látom, az urak már egészen összetarátkoztak. Fogócskát játszanak. De kérem, hagyják abba, mert kezdődik a vacsora!

JÁNOS (*behozza a levest*): Tessék, uraim!

SZÁJAS: Szerencséje! *(lihegve leül.)* Ez a pompás leves lehütötte haragom forrongó tüzét! A szaga nagyszerű! *(merit.)*

SÜMEGI *(Halkayhoz)*: Tessék helyet foglalni, uram!

HALKAY: Oh kérem! Hová gondol? ... Köszönöm, nem, nem!

SÜMEGI: Csak nem ad kosarat? Vacsora nélkül akar lefeküdni?

HALKAY: Így nem tudok enni, uram...

SÜMEGI: Adja ide a holmiját, majd én elrakom!

HALKAY: Oh kérem! Hová gondol? Majd én! *(leül, maga mellé rakja a holmiját.)*

SZÁJAS: Nagyszerű ez a leves! Kitűnő!

SÜMEGI: Nos, Halkay úr, ön nem parancsol levest?

HALKAY: Oh kérem! Hová gondol? Én soha nem parancsolok levest.

SÜMEGI: Érdekes! Én sem szeretem a levest.

SZÁJAS: Én viszont nagyon szeretem. Ha megengedi, uram, még egy tányérral szedek!

SÜMEGI: Oh kérem, csak tessék, ha ízlik!

SZÁJAS: Talán még egyszerűbb, ha Halkay úr átadja a tányérját.

HALKAY: Szívesen! *(föláll, kezében a tele tányérral s amint Szájas felé nyújtja, leönti vele Sümeget)*

SÜMEGI: Jajjaj! Leforrázott!

SZÁJAS: Hamar egy rongyot! Nem baj! Semmi az egész!

SÜMEGI: Semmi? Hisz majd meggyulladok!

HALKAY: Oh kérem... Ezer bocsánat!... Igazán nem akartam... Többé nem teszem... Igazán...

SÜMEGI: Hüj de meleg volt! No hála Istennek, nincs nagyobb bajom!

SZÁJAS: Hanem a leves, az kitűnő volt! Mi következik utána?

JÁNOS *(másik tállal)*: Itt a pörkölt, uraim!

SZÁJAS: Éljen! Borzasztóan szeretem a jó pörköltet! *(szed.)* A jó pörkölt sohasem rossz! Hahaha!

SÜMEGI: Parancsoljon, Halkay úr!

HALKAY: Oh kérem! Hová gondol? Én sohasem parancsolok pörköltet.

SÜMEGI: Ebből sem eszik? Igazán sajnálom, hogy csupa olyan ételekből áll a vacsoránk, amiket ön nem szeret.

SZÁJAS: Pedig kitűnő ez a pörkölt! Fáintos! Különösen a mártása nagyszerű! Ámbár meg sem közelíti azt, amit jó 10 évvel ezelőtt ettem a bécsi tenger partján.

SÜMEGI: A bécsi... tenger... partján?

SZAJAS: Kérem szépen, 10 évvel ezelőtt, mikor én ott jártam, még volt tengere Bécsnek. Azóta elhúzodott onnan. De olyan kitűnő mártást azóta sem ettem. Meg is tanultam a készítési módját.

SÜMEGI: Legyen szives elmondani, hogy János is megtanulhassa.

SZÁJAS (*Jánoshoz*): Nagyon szivesen! Tehát: egy jó nagy üstöt teletölt vízzel, a vizet felforralja s ha már erősen forr, úgy körülbelül 6 krajcár ára koloniális fűszert, hozzá egy tojás sárgáját teszünk bele és jól szétfőzzük az egészet. Mikor ezzel készen vagyunk, még vagy húsz fillér ára ementáli sajtot teszünk bele persze megreszelve, aztán egy kanál vaját, gyűszűnyi ecetet, sót, paprikát, törött borsot, köményt, kaprot, ánizst, babérlevelet, szegfűszeget, fahéjat, gyömbért, kevés olajat, egy-két paradicsomot, mazsolaszőlőt, reszelt tormát, fokhagymát...

JÁNOS (*ijedten*): Oh! Oh! Talán elég is lesz már!
(*el.*)

SÜMEGI: No, ez a mártás szörnyen jó lehet!

SZÁJAS (*telkesülten*): Oh uram! Lehetetlenség szóval leírni ennek a fölséges mártásnak az ízét! Ezt meg kell kóstolni, ebből enni kell, hogy az ember helyes fogalmat alkothasson magának az ízről!

JÁNOS (*újabb tál ételt hoz*): Tessék, uraim!

SZÁJAS: Hisz itt se vége, se hossza a vacsorának!

SÜMEGI (*Halkayhoz*): De ebből már csak eszik?

Tessék parancsolni! Egy kis sütemény.

HALKAY: Oh kérem! Hová gondol? Sohasem szoktam tésztából parancsolni!

SÜMEGI: Igazán sajnálom és röstellem, hogy éhen halni jött hozzánk.

SZÁJAS: Ha így szokta! Senkit se igyekezzünk elteríteni rendes szokásaitól!

SÜMEGI: A meghalás nem tartozik a szokások közé.

SZÁJAS: Nem is arra értettem! Hanem ha valaki vacsora nélkül szokott lefeküdni, az nagyon egészséges szokás. Tele gyomorral nem is jó lefeküdni, mert az ember rémeseket álmodik. No meg aztán olyan emberek is vannak, akik megélnék a pusztá alvásból.

SÜMEGI: Nos, akkor hát Halkay úrnak rögtön megvettettem itt az ágyat, ha azonnal le akar feküdni.

HALKAY: Oh kérem, ne tessék fáradni! Majd megcsinálom magam!

SÜMEGI: Különben pedig mindnyájan aludni térünk, mert már jó későre jár az idő.

SZAJAS: Én is rettentően álmos vagyok. Tíz éjjelt töltöttem fönt virrasztva.

SÜMEGI: Tíz éjjelt? Hogy bírta ki?

SZÁJAS (*nevet*): Oh, nagyon egyszerűen! Tudniillik nappal aludtam.

SÜMEGI (*nevet*): Az más! Kedves egészségükre a vacsorát, uraim!

MIND: Kedves egészségére, uram!

SÜMEGI: János! Vesd meg Halkay úr ágyát!

JÁNOS: Igenis, uram! (*asztalt bont, megveti az ágyat.*)

SZÁJAS: Míg az ágy elkészül, hogy ne unatkozzunk, elmondok egy nagyon érdekes szellemhistóriát. Saját magammal történt!

HALKAY: Oh!

SZÁJAS : Csak nem fél, kollega úr ?

HALKAY : Oh kérem... izé... egy kicsit bizony...

TIBOR *nevet.*

SÜMEGI : Tibi ! Már megint neveletlen vagy !

SZÁJAS : No hallja, Halkay kollega ! Sohse hittem volna, hogy egy nevelő ilyen gyáva legyen ! De kérem, hallgassák meg a történetemet ! Nemrégiben Budapesten jártam holmi hivatalos ügyben és dolgom végeztével vígan vacsoráztam egyik barátomnál, aki meghívott vendégül. Vacsora után szobámba vonultam aludni. Belépve felcsavarom a villanyt, hát abban a pillanatban el is alszik.

HALKAY : Huh !

SZÁJAS : Újra felgyújtottam, megint elaludt. Azt hittem, rövidzárlat van. Bosszúsan vetkőztem a sötétben. Alig bújtam az ágyba, lépések csoszogását hallok. Mintha valaki átment volna a szobán. Elkiáltottam magamat : (*ordít.*) Ki az ? Semmi felelet. Kibújtam az ágyból, felgyújtom a villanyt, üres a szoba. Indulok az ágyba, elalszik a villany. Elkezdek tapogatózni, hát a sötétben neki ütköztem valakinek. Brr ! Még most is ráz a hideg, ha rágondolok.

HALKAY : Jujj !

SÜMEGI : De kérem, Halkay úr, mi lelte ?

HALKAY : Oh semmi ! Kérem... izé... semmi !

TIBOR : És mi lett a vége, nevelő úr ?

SZÁJAS : Nagysokára megleltem a villanyt, átkutattam a szobát, de egy árva lelket sem találtam.

SÜMEGI : És kérem, hogyan magyarázza meg a dolgot ?

SZÁJAS : Csak egyféleképen, szellemek jártak a szobában.

JÁNOS : Kész az ágy, uraim !

SÜMEGI : Csak nem hisz komolyan a szellemekben ?

SZÁJAS : Kérem, Sümegi úr, jobb, ha nem beszélünk

róla. Gyerünk aludni, mert borzasztóan álmos vagyok.

SÜMÉGI: Nagyon helyes! Jó éjszakát uraim!

MIND: Jó éjszakát!

SZÁJAS *(félre)*: Majd elintézem én a kollegám dolgát! *(mind kimennek.)*

6. JELENET

Halkay egyedül.

HALKAY: Jaj, de félek! Szinte borzongok! De miért is mondta el a kollegám azt a rémes kísértet-históriát! Hiába, nem tehetek róla: nagyon félős természetű vagyok *(erős zúgás.)* Huh! Csak nem a szellemek? Hamar, ágyba! *(ütés a padlón.)* Jaj! *(székbe roskad.)* Mi lesz velem? *(újabb padló-döngés.)* Istenem, ne hagyj el! Mégis legjobb lenne bebújni az ágyba. De nem vetkőzöm le, csak így ruhástul fekszem le. A lámpát is égve hagyom *(Bőröndöket, mindenét ágyba dugja, ő maga is bebújik.)* De vajjon zárva van-e az ajtó? *(ki akar lépni az ágyból, nagy padlódüböngés.)* Szent Isten! Hisz ez egy elátkozott ház! *(óvatosan kidugja fejét, körülnéz.)* Sehol senki! Ez nem szellemokozta zaj! Ez élő embertől ered! Ez... *(ajtón dörömbölnek.)* Jaj! Meneküljünk! Jaj! *(hangosan jajgat.)* Segítség! *(egészen a takaró alá rejtőzik.)*

SZÁJAS *(bejön, eloltja a villanyt, lassan, óvatosan az ágy alá bújik)*: Huhuhuhu! Huhu!

HALKAY: Ez a halál madara! Jaj! Jaj!

SZÁJAS *(ágy alól)*: Uhu! Uhu! Kuvik! Kuvik! Kuvik!

HALKAY: Jaj, segítség! Gonosz szellemek! *(kidugja a fejét.)* Elaludt a villany! Egészen bizonyos, hogy gonosz szellemek! Jaj, de félek!

SZÁJAS *megrázza az ágy lábait és kibújik az ágy alól, de négykézláb marad.*

HALKAY: Végem van! Elátkozott házba kerültem)
(*ijedtében leugrik az ágyról, épen Szájas hátára!*)
Jaj, a szellem! Épen ráléptem! Jaj!

SZÁJAS *odébb kúszik a padlón.*

HALKAY (*hosszában ráesik*): Ohó! Hiszen ez ember! Tolvaj vagy betörő! (*megragadja Szájast, leteperi, rátérdel és torkaszakadtából ordít.*) Segítség! Rabló! Tolvaj! Zsvány! Betörő!

SÜMEGI (*Jánossal belép, felgyújtja a villanyt*): Mi történt, az Istenért? Mi a baj, Halkay úr?

HALKAY: Itt van! Fogom! Tessék csak idenézni! Betörő lapult az ágyam alatt! Eleinte azt hittem, kísértet! De most a markomban van!

JÁNOS: De hisz' ez Szájas úr! Mit keresett az ágy alatt?

HALKAY (*elereszti Szájast, fölkel róla*): Csakugyan! Hát így vagyunk? Szép! Nagyon szép! Azért mondta el vacsora után azt a szellem-történetet, hogy megfélemlítsen engem! Most meg azért lopózkodott a szobámba, hogy végképen elugrasszon a háztól! Szégyelje magát! Ha Halkay vagyok is, de Szamári nem! Szelíd ember vagyok, de nem gyáva, se nem mafla! (*Sümeghihez.*) Egyébként, Sümegi úr, ha esetleg őt választaná kettőnk közül, én szívesen távozom.

SÜMEGI: Azt már nem! Nagyon helyesen mondta önről a barátom, kedves Halkay úr, hogy többet tud, mint amennyit mutat, vagyis hogy alapjában véve értékes ember. Ön igenis itt marad, mert jobb kezekbe nem is tehetném le fiam nevelésének komoly gondját!

JÁNOS: Bizony, nem engedjük el! Hiszen ma éjjel egészen kigyógyult a félenkségéből. Valóságos eleven szellemet fogott!

SÜMEGI (*Szájashoz*): Szájas úr, lesz szíves távozni házamból! Csak jellemes embereket szeretek tudni magam körül, még ha csendesek és szerények is.

SZAJAS: Nem, Sümegi úr, hiába is tartóztat, egy percig sem maradok ebben a házban. Itt az embert orvul megtámadják, leteperik és a végén ki is rúgnák, ha önként el nem menne. Még csak azt akarom megjegyezni, hogy önök ketten Halkay úrral nagyon jól összepasszolnak! Legyenek boldogok egymással, ajánlom magamat! (*Méltóságteljesen el.*)

TIBOR (*bedugja fejét az ajtón*): Éljen az én drága új nevelőm! Éljen!

V É G E

2. A PÓRULJÁRT KISÉRTET

Vígjáték 1 felvonásban. Átdolgozta: Szarvas Dénes. — 5 férfi- és 1 gyerekszereplő. — Idő: ma. — Szín: szoba.

Ugyanarra az állásra két nevelő jelentkezik. Az egyik nagytudású, de félszeg ember, a másik, műveletlen, de biztos fellépésű szélhámos. Kacagtató jelenetek után (miközben a kísértet is megjelenik) tisztázódnak a valódi értékek, Szájas Fridolint kidobják, Halkay tanár úr pedig megkezdi nevelői működését s minden remény megvan arra, hogy kinövi félszégességét.

Árn: 1.50 pengő.